

פרוטוקול מס' 277

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים
מיום ה', כ' באדר תשל"ז - 10.3.1977, שעה 12.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:

ח. גרוסמן - היו"ר
י. בארי
צ. לינקר

מוזמנים:

י. קרפ - משרד המשפטים
ג. מאירי - משרד המשטרה
ח. הירש - משרד המשטרה
ד. קורצווייל - משרד המשטרה
ר. יעקבי - משרד המשטרה
א. תורגמן - משרד המשטרה
מ. הורוביץ - משרד הסעד
א. בריק - משרד הסעד

יועץ משפטי לוועדה: י. אליאסוף

מזכירת הוועדה: ש. כרם

רשמה: א. עצמון

סדר היום: חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון), תשל"ז-1977.

1321.

(נתקבל ב' 16.3.77)

היו"ר ח. גרוסמן:

אני פותחת את הישיבה.

חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון), תשל"ז-1977

אני אבקש ממר הורוביץ להציג את התיקון
כי שר הסעד הוא האחראי על ביצוע החוק הזה.

מ. הורוביץ:

קודם כל אני חייב לומר, אמנם שר הסעד
הוא האחראי על חוק הנוער (שפיטה, ענישה
ודרכי טיפול) אבל שר המשטרה הוא שאחראי על סמכות המעצר. לכן פסק היועץ
המשפטי - והדבר התקבל ע"י כל השרים הנוגעים בדבר - שביצוע הסעיף שמחייב
הקמת בתי מעצר נפרדים לקטינים, יהיה מוטל על המשטרה. התברר לכל הנוגעים
בדבר שהקמת בתי מעצר נפרדים לקטינים בכל אזורי הארץ, על-מנת להבטיח את
ביצוע החוק כלשונו, כפי שמחייב סעיף 13, לא ניתן לביצוע מבחינה מעשית
וזאת משני טעמים:-

(1) זה ענין של חקציב. הקמת בתי-מעצר
נפרדים בכל אזורי הארץ מחייבת השקעה, שלפי אמדן 1976, צריך להגיע
ל-50 מיליון ל"י.

היו"ר ח. גרוסמן:

50 מיליון ל"י בבת-אחת? - היו לכם חמש
שנים והיה ניתן לחלק את זה לחמש שנים.

מ. הורוביץ:

יש צדק רב להבעת בקורת על כל משרדי
הממשלה הנוגעים בדבר לביצוע סעיף זה
שהוא לא התקדם. אבל יחד עם זאת העובדה שהיא לא התקדם - והנימוקים הם
רבים - אני כנציג הסעד אינני יכול להביע את דעתי האישית, אבל אני חושב
שהבקורת היא מוצדקת. המחיר של 50 מיליון ל"י לא כולל מה שקשור לקרקעות
ואיתורם באותם מקומות שהדבר מחייב הקמת בית מעצר נפרד. התכנית מביאה
בחשבון שסך הכל יהיו 9 בתי-מעצר בכל רחבי הארץ בהם יהיה מספר מקומות
שיהיו באגפים נפרדים. הכוונה היא שלא יהיה קשר או גישה לאחרים. למשל,
יש בתכנון בית מעצר חדש בירושלים שזה כולל גם אגף לקטינים. זה מחייב
שינויים כדי שתהיה גישה נפרדת. במקומות אחרים, למשל בת"א, מתברר שאין
כל אפשרות להקים אגף נפרד במסגרת של בית הסוהר הקיים ויהיה צורך להקים
בית מעצר חדש נפרד.

אנחנו הבנו שאנחנו חייבים למצוא פתרון
בעת ובעונה אחת לכל אזורי הארץ. כי אם לא זה מחייב להביא נערים ממקומות
מרוחקים לבתי-מעצר נפרדים ובזה אנחנו פוגעים בזכותו להשאר במעצר תקופה
קצרה ככל האפשר. לכן הבנו שהדבר של הקמת בתי-מעצר מחוזיים היא איננה
מעשית ולא תהיה לטובתו של הקטיין. המשטרה תמסור פרטים על לוח הזמנים
והסכומים הנדרשים בכל שנה ושנה. השרים הנוגעים בדבר, ביחד עם האוצר,
הגיעו לידי תכנית מוסכמת שניתן להקים את כל בתי המעצר לקטינים עד שנת
1982. אבל יחד עם זאת הם הציעו שכבר בשנת 1977 יתחילו בביצוע של התכנית
במקומות שבהם הדבר ניתן.

אני יכול לומר שמבחינת הטיפול בעוברי
חוק צעירים, איננו מרוצים שהדבר נדחה מספר שנים כה רב אבל הגענו למצב
שמבחינה מעשית אין להציע להם את החוק הזה.

היו"ר ח. גרוסמן:

מה יהיה בשנת 1977? - תהיה עובדה קיימת?

מ. הורוביץ:

יש היום התחייבות לגמור עד שנת 1982 והצעת החוק לא משאירה כל אפשרות להאריך את זה.

היו"ר ח. גרוסמן:

גם החוק הקודם לא השאיר אפשרות, הוא השאיר אפשרות של שנתיים.

מ. הורוביץ:

אינני מסוגל להגן על העובדה שעד היום בתי המעצר לקטינים לא הוקמו.

י. מאירי:

לגבי 55 מיליון ל"י החלוקה היא כלהלן: - 11 מיליון בשנת 1977; 15 מיליון בשנת

1978; 5 מיליון בשנת 1979; 22 מיליון ל"י בשנת 1980.

היו"ר ח. גרוסמן:

אבקש שתגישו לנו את הנתונים בכתב.

י. מאירי:

אנחנו גם קבענו לנו את סדר הביצוע לפי סדר העדיפויות. פוטנציאל העצירים בכל

אזור ואזור כאשר החלוקה היא ל-10 בתי מעצר. בית מעצר בכל מרחב ומרחב. נעשו כבר דברים בנדון. ראש מחלקה הבניינים ואנוכי נפגשנו עם מינהל מקרקעי ישראל. כל מה שקשור לביצוע זה שייך למשטרה.

מבחינת הביצוע - בית מעצר ראשון ליד

חיפה, אגף לקטינים יהיה מוכן עד סוף שנת 1977. לגבי קרקע במחוז תל-אביב מרחב המרכז שזה נע מבית דגון ועד אשקלון נקבל קרקעות בשנת 1977 ולאחר מכן יהיה ניתן לגשת לתכנון. מאוחר יותר ייבנה בית מעצר תל-אביב ובנגב הדרומי. אחד באשקלון ואחד בבאר-שבע. נשפץ את מה שקיים באילת ונבטיח שתהיה הפרדה.

ד. קורצווייל:

ההתחייבות על הביצוע וכל מה שמענו

פה זה מותנה במתן ההקצבות שיתן משרד

האוצר בהתאם לדרישותינו וכאשר מינהל מקרקעי ישראל יעמוד בהתחייבות להקצות במועד את הקרקעות שאנחנו נבקש, על-מנת שנוכל לעמוד בלוח הזמנים שקבענו לעצמנו.

ר. יעקבי:

כבר היום ישנה הפרדה מסויימת, אבל כמובן היא איננה אידיאלית וחסרה שלמות.

היו"ר ח. גרוסמן:

היינו פעם בירושלים ואנחנו מכירים את

המצב. אני לא השתתפתי בדיון במליאה

כי לא רציתי להתקיף את הממשלה. אם אמנם התיקון בחוק הוא שלא מוכרח להיות בית מעצר נפרד אלא רק אגף נפרד - אפשר היה בכל זאת להתחיל לבצע אילו לפני שנתיים הייתם באים ואומרים, קבעתם בחוק בית מעצר נפרד, לא נוכל לעמוד בזה בואו נקבע בתי-מעצר נפרדים במקומות מסויימים ובמקומות אחרים רק אגפים נפרדים - כי לא נספיק עד שנת 1977 כפי שהחוק מחייב. הדבר היה בשבילי סביר. אבל לא כך היה הדבר. לא באתם ולא הצעתם לתקן את החוק. גם היום אתם לא באים ואומרים פה התחלנו לבצע.

ד. קורצווייל:

יגור וקישון כבר גמורים. איפוא שעמדו
אמצעים גמרנו.

היו"ר ח. גרוסמן:

הזזתי את הכל הצידה כדי לטפל בזה. איך
אפשר לא לעצור קטין כאשר צריך לעצרו?
אני מציעה לקבל את התיקון אבל במקום שנת 1982 יהיה או שנת 1979 או
שנת 1980.

ד. קורצווייל:

לא נוכל לעמוד בזה.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני הצעתי את זה בנוכחותו של שר המשפטים,
גם הוא איננו מרוצה מהמצב הקיים. הוא
גם כן אמר בהזדמנות אחרת על תעבירו שנת 1982 אלא קצת פחות. אני מוכנה
לקבל את התיקון ביחס לבתי מעצר נפרדים ואגפים נפרדים - זהו תיקון מהותי
מאד בחוק אבל אני מוכנה להשלים עם זה. אני רק משלימה לא מסכימה. אבל
יחד עם זאת לתקן את העניין מ-1982 ל-1980.

ח. הירש:

ברור לנו מראש שלא יהיו המשאבים תוך
3 שנים. אולי אפשר לקבוע שני תאריכים

כדי שאפשר יהיה למסור דו"ח.

היו"ר ח. גרוסמן:

כאשר נגמר התאריך הראשון מסרתם לנו דו"ח?

ח. הירש:

כן - משרד המשפטים ומשרד הסעד מנהלים
פלירט שנתיים לתיקון החוק הזה. לא נראה
לי לחקן את החוק כך כי ברור לנו שהאוצר לא יעמיד לרשותנו את המשאבים
לכך.

היו"ר ח. גרוסמן:

השאלה היא אם אנחנו מתמקדים רק על
התאריך או על שני הדברים? - אני מציעה
גם בתי מעצר נפרדים וגם אגפים נפרדים. בשלב זה נשלים עם זה. בעניין
התאריך ההצעה שלנו 1980. את מציעה 1980 ו-1982.

ח. הירש:

אם לא מסכימים ל-1982 לפחות נסכים
לשני תאריכים 1980 ו-1982.

א. תורגמן:

התאריך של שנת 1982 הוא תאריך שלקח
בחשבון את כל ההיבטים של הנושא. אם
יעמדו לרשות המשטרה התקציבים, התשתית, כח-האדם, היא תלך בהדרגה ובשלבים
ליישום הנושא הזה. סיומו מגיע ל-1982. בעוד שההצעה של היושבת-ראש לגבי
שנת 1980 - על מה היא מבוססת?

היו"ר ח. גרוסמן:

פעם נתנו לכם חמש שנים, עכשיו אתם
מבקשים עוד חמש שנים. אם החחלתם בזה
מדוע אתם צריכים תקופה של חמש שנים?

ד. קורצווייל:

מה שיהיה מוכן נפעיל אותו באופן מעשי.
גם היום יש הפרדה אבל היא לא מושלמת.

היו"ר ח. גרוסמן:

אתה מבקש עכשיו לעשות את מה שהיה צריך
לעשות לפני חמש שנים.

א. תורגמן:

במקום שהועמדו התקציבים למשטרה הדבר הזה נעשה.

צ. לינקר:

אני התענינתי בנושא המשטרה - הגשתי הצעה לסדר היום על חנאי השכר, חנאי השירות ובקרתי בכמה מקומות. האחוז של הקטינים הוא מאד גדול בהשוואה לאחוז של הפושעים המבוגרים. לכן, האם לא ישבחו להפוך את הסדר לקחת בנינים קיימים ולהעביר אותם כדי לא לעצור את כל התהליך.

י. בארי:

נציג משרד הסעד דיבר על כמה מעונות נעולים שהכריזו עליהם כעל בחי-מעצר.

א. בריק:

לא הוכרז על דבר כזה.

מ. הורוביץ:

מביאים למעצר קטין לשם חקירה, לשם בדיקות וחוות דעת לבית המשפט. כל מה שקשור לקטינים לשם ביצוע הבדיקות. המעצרים האלה מבוצעים במעונות שלנו לתקופה של עד 90 יום. השכיחות במעצר לקטינים היא יומיים שלושה. המרכיב הבטחוני הוא המרכיב המכריע. המבנה הנוכחי של המשרד אינו מאפשר כלל אחזקת אלפי קטינים עם בעיטות בטחון חמורות בכל רחבי הארץ. אנחנו מסכימים שמבחינה אידיאולוגית זה היה צריך להיות בחוץ משרד הסעד אבל אין לנו הכלים והסמכויות לבצע את הדבר הזה.

היו"ר ח. גרוסמן:

סעיף 1:

בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), חשל"א-1971 (להלן - החוק העיקרי), במקום סעיף 13 יבוא: 13(א) לא יוחזק קטין במעצר אלא בבית מעצר נפרד לקטינים או באגף בבית מעצר כללי, ובלבד שאותו אגף יהיה מופרד לחלוטין, ייועד לקטינים בלבד ולא יהיו גישה או קשר ראייה בינו לבין אגפיו האחרים של בית המעצר או שוכניו.

פה אנחנו צריכים להחליט על תיקון מהותי

לאשר גם אגף נפרד וגם בית מעצר נפרד.

הוחלט: לאשר את הסעיף.

13(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) מותר להחזיק קטין לצורך חקירה בלבד בתחנת משטרה, ובלבד שיוחזק בנפרד ולא יהיה מגע בינו לבין חשודים או עצירים בגירים; היתה תחנת המשטרה במקום ישוב אשר בו או בקרבתו יש בית מעצר לקטינים - אין להלין את הקטין אלא בבית המעצר.

י. בארי:

כאשר עוצרים קטין מביאים אותו בפני שופט ומבקשים מעצר לתקופה של 10 ימים. לאחר מכן יש אפשרות לבקש הארכת המעצר כדי לאפשר המשך החקירה. האם כל אותו פרק זמן תוכלו להחזיק אותו בתחנת המשטרה?

ר. יעקבי:

דבר נדיר ביותר שמחזיקים אותם 10 ימים. באותם המקרים נוכל להביא אותו ללינה בבית

מעצר - זה ברור.

לפי הנוסח אתם תוכלו להחזיק אותו 20 יום בבית המשטרה.

י. בארי:

לא להלנה אלא לצורך החקירה.

א. תורגמן:

פה זה לא ברור שהלנה לא.

י. בארי:

אם הוא מאילת אין טעם להעביר אותו.

א. בריק:

התיקון ב-13(ב) בא בעקבות דיונים שהיו בוועדות שונות עם היועצים המשפטיים כדי

א. תורגמן:

להתחשב עם הצרכים האופרטיביים של המשטרה. נקבע קודם כל שקטין יוחזק בבית מעצר לקטינים. הפרישה של בתי-מעצר מרחביים מבטיחה ב-95% שהלנתו ואחזקתו של קטין ככלל תהיה בבית מעצר מרחבי יחודי לקטינים. אבל תינתן אפשרות שבתחנה נדחת שיצטרכו להחזיק קטין יותר מיומיים-שלושה יתאפשר הדבר כדי לא לעבור על החוק.

י. בארי:

הכוונה ברורה וגם הסייג ברור. לכאורה, לפי הנוסח של הרישה יוכלו להחזיק קטין, אם יוצא צו מעצר, לתקופה של 20 יום לשם תקירה. ואם זה בישוב שאין בקרבתו בית מעצר לקטינים יוכלו לעצור אותו בתחנת המשטרה.

ח. הירש:

הכוונה לאפשר את החקירה פרופר בתחנת- המשטרה.

היו"ר ח. גרוסמן:

בחוק כתוב במפורש באיזה מקרים, כמה זמן מותר להחזיק קטין במעצר. יש סייגים כל כך חמורים ואני מפני זה לא מפחדת.

צ. לינקר:

אני רוצה להזכיר שלפי הסטטיסטיקה הגילאים שמבצעים את רוב הפשעים בארה"ב זה בין 14 - 13. אצלנו זה בגילאים 18 - 17.

ר. יעקבי:

אצלנו זה גילאי 15.

צ. לינקר:

האם לא כדאי להפריד בין הגילאים 17-18, ובין הגילאים עד 17?

א. תורגמן:

אם את מתכוונת להפרדה פיזית היא תהיה אצלנו. יהיה מיון של עצירים קטינים לפי גילאים וקבוצות של 12-14, 14-16, ו-16-18. כלומר, תהיה חלוקה משנית לפי הגילים.

היו"ר ח. גרוסמן:

13(ג) שר הסעד רשאי להכריז על מעון נעול בבית מעצר לקטינים. את זה השאירו כמו שהיה.

סעיף 2:

בסעיף 49 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

היו"ר ח. גרוסמן:

(ג) תחילתו של סעיף 13(א) תהיה ביום שנקבע בצו של שר הסעד אולם לא יאוחר מיום ח' בניסן תשמ"ב (1 באפריל 1982), ובלבד שעד למתן צו כאמור לא יוחזק קטיין במעצר יחד עם אדם שאינו קטיין; צו כאמור יכול שיהיה מסווג לפי אזורים שיקבע שר הסעד בהסכמת שר המשטרה.

אני מציעה על תאריך 1980.

ר. יעקבי:

אני רוצה לומר שכדיונים שנערכו עם אנשי האוצר הוברר לנו שהתקציבים יהיו כאלה שסוכם עם האוצר - מאחר וזה היה הגורם המכריע.

היו"ר ח. גרוסמן:

יהיה חוק ושר האוצר יראה שזה מחייב גם אותו.

ר. יעקבי:

גם עצם ההקמה הפיזית של אותם המבנים דורשת תקופת זמן שחישבנו אותה במדויק.

היו"ר ח. גרוסמן:

במשך חמש שנים תכננתם?

ר. יעקבי:

התכנון הראשוני ישנו.

א. תורגמן:

לגבי בתי-מעצר קיימים ששם יש כוונה להפריד אגפים נפרדים - הכל קיים. לגבי

בתי מעצר שיקומו אין תכניות.

ר. יעקבי:

התכנית שמביאים אותה היא מאפשרת את זה.

היו"ר ח. גרוסמן:

בעוד חמש שנים זה יהיה בכנסת העשירית. אני משערת שאני כבר לא אשב בתפקיד הזה, או למעלה או למטה, ואז הכל יתחיל מחדש.

ר. יעקבי:

מדוע להטיל עלינו דבר שמראש אנו יודעים שזה לא ניתן לביצוע?

ח. הירש:

לפני חמש שנים הכנו תכנית יפה של 7 בתי-מעצר אזוריים וכאשר התכנית הייתה מוכנה האוצר אמר אין כסף לזה. כך שאי אפשר לומר שלא עשינו דבר.

א. בריק:

האמת היא שזה לא יהיה לפני שנת 1982.

מ. הורוביץ:

הצעת החוק היא על דעת שר הסעד.

א. בריק:

ההצעה נידונה בהרבה פורומים עם נציגי האוצר והתאריך הזה שנקבע היה מתוך לחץ

של התאריך הכי קרוב.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מציעה הצעת פשרה - 1980 פלוס אפשרות להאריך את זה באישור של ועדת השירותים

הציבוריים של הכנסת.

יש פה נוסח בהתייעצות.

א. בריק:

קודם זה היה בהתייעצות ועכשיו אחרי
חמש שנים זה יהיה באישור הוועדה.

היו"ר ח. גרוסמן:

הוחלט: לקבל את הפשרה שהציעה יושבת-

ראש הוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.45